

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΕΑΔΗΣΥ)

8ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στις 8 Μαΐου 2025 με την εξής σύνθεση: Σπυρίδων Παπαγιαννόπουλος, Πρόεδρος, Αργυρώ Τσουλούφα, Μέλος- Εισηγήτρια και Ευαγγελία Μπατσολάκη, Μέλος.

-Για να εξετάσει την προδικαστική προσφυγή με ημερομηνία 30.03.2025 και με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ **513/04.04.2025** του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (στο εξής «η προσφεύγουσα»), που εδρεύει στο ... , οδός ... αρ. ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

ΚΑΤΑ

- του ... (στο εξής «η αναθέτουσα Αρχή»), που εδρεύει στην ... οδός ... αρ. ... και εκπροσωπείται νόμιμα.

=====

Με την ανωτέρω προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητά να ακυρωθεί η με αρ. ... απόφαση της ... και τα ενσωματωθέντα σε αυτήν ... πρακτικά της ... του διαγωνισμού κατά το μέρος που έγινε αποδεκτή η προσφορά του οικονομικού φορέα ... και να κατακυρωθεί στην εταιρεία τους η εκτέλεση της ... «...» του ... και να αναπεμφθεί η υπόθεση στην αναθέτουσα αρχή προκειμένου η τελευταία να προβεί στις οφειλόμενες ενέργειες, για τους λόγους που αναλύονται στην προσφυγή της.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα.

Σκέφτηκε κατά τον Νόμο.

1. Για την άσκηση της προσφυγής, έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο ποσού 600,00 ευρώ, σύμφωνα με τα άρθρα 363 του ν. 4412/2016 και 5 του πδ 39/2017 και την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ...).

2. Με την με Αρ. Πρωτ.: ... Διακήρυξη της αναθέτουσας Αρχής, προκηρύχθηκε ηλεκτρονικός, ανοικτός διαγωνισμός κάτω των ορίων, για την ... ΜΕ ΤΙΤΛΟ «...», με εκτιμώμενη αξία σύμβασης 135.814,47 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 24%) και με κριτήριο ανάθεσης αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή) στο σύνολο των ... Αντικείμενο της παρούσας σύμβασης είναι η ... σύμφωνα με την απόφαση της ... του άρθρου 11 του ΠΔ 71/2020. Η Διακήρυξη αναρτήθηκε στις 24.12.2024 στο ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ ...) και στην διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, μέσω του οποίου διενεργείται ο διαγωνισμός με συστημικό α/α ...

3. Ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου του (...), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης χωρίς Φ.Π.Α., της νομικής φύσης της αναθέτουσας Αρχής και του χρόνου εκκίνησης της διαγωνιστικής διαδικασίας, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, υπάγεται στις διατάξεις του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016 σύμφωνα με το άρθρο 345 του ν. 4412/2016, η δε Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

4. Η προδικαστική προσφυγή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361, τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016, την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4 και την παρ. 2 του άρθ. 8 του πδ 39/2017 έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και παραδεκτά, αφού κατατέθηκε στις 30-03-2025 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπόψη ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 21-03-2025 μέσω της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ. Η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και κοινοποιήθηκε από την αναθέτουσα στην ΕΑΔΗΣΥ μέσω ΕΣΗΔΗΣ στις 3.04.2025 και με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις 07.04.2025 και από την αναθέτουσα αρχή σε όλους τους ενδιαφερομένους, μέσω ΕΣΗΔΗΣ, στις 3.04.2025.

5. Κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 360 ν. 4412/2016, η προσφεύγουσα έχοντας υποβάλει νόμιμη και αποδεκτή προσφορά στο διαγωνισμό και έχοντας καταταγεί δεύτερη στην σχετική κατάταξη μειοδοσίας, με πρώτο τον οικονομικό φορέα «...», ο οποίος αναδείχθηκε προσωρινός ανάδοχος, με έννομο συμφέρον στρέφεται κατά της αποδοχής της προσφοράς

του, προκειμένου να αποκλεισθεί οριστικά, λόγω υποβολής μη νόμιμης προσφοράς και να ανατεθεί η σύμβαση στην προσφεύγουσα. Το δε έννομο συμφέρον της θεμελιώνεται, στην προκειμένη υπόθεση, στη ζημία της από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτων στον υπόψη Διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη της προσφοράς τους.

6. Με την Πράξη του Προέδρου του 8ου Κλιμακίου με αριθμό 590/2025, ορίσθηκε η εισηγήτρια και η ημερομηνία συζήτησης, ενώ η αναθέτουσα Αρχή υπέβαλε εμπρόθεσμα στην ΕΑΔΗΣΥ στις 11.04.2025 τις απόψεις της επί της προσφυγής, τις οποίες κοινοποίησε και στους ενδιαφερόμενους μέσω της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ.

7. Στον ανωτέρω διαγωνισμό, υπέβαλε προσφορά η προσφεύγουσα, η αναδειχθείσα οριστική ανάδοχος «...» και η εταιρεία «...». Με το από ... πρακτικό (ΣΤΑΔΙΟ 2 ΕΛΕΓΧΟΣ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ), η Επιτροπή του διαγωνισμού εισηγήθηκε την απόρριψη της οικονομικής προσφοράς της «...» και την αποδοχή των προσφορών των δύο άλλων συμμετεχόντων οικονομικών φορέων με πρώτο μειοδότη τον οικονομικό φορέα «...» και προσφορά ανερχόμενη στα 73.152,70 ευρώ χωρίς ΦΠΑ και δεύτερο στη σειρά κατάταξης την προσφεύγουσα με προσφορά 107.881,06 ευρώ, προτείνοντας την ανάδειξη του πρώτου ως προσωρινού αναδόχου. Στις ... με το Πρακτικό ηλεκτρονικής αποσφράγισης (Έλεγχος Δικαιολογητικών κατακύρωσης) του ηλεκτρονικού διαγωνισμού για την «...», η ... αφού εξέτασε τα δικαιολογητικά κατακύρωσης που υποβλήθηκαν από τον προσωρινό ανάδοχο πρότεινε την ανάδειξή του ως οριστικού αναδόχου της σύμβασης. Όλα τα προηγούμενα εγκρίθηκαν με την με αρ. ... απόφαση της ... κατά της οποίας και των ενσωματωθέντων σ' αυτή πρακτικών της ... στρέφεται η προσφεύγουσα με την υπό κρίση προσφυγή.

8. Στην παρ. 1 του άρθρου 360 του ν. 4412/2016 και την παρ. 1 του άρθρου 3 του πδ 39/2017 προβλέπεται ότι: *«Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής*

Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούνται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

9. Η Διακήρυξη, αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει τόσο τους τρίτους, προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και την αναθέτουσα αρχή που υποχρεούται μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τους όρους της (βλ. ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ 2287/2022 σκ.15, 1647/2022 σκ.20, 1217/2018, σκ. 5, 2434/2017, σκ. 5, 1086/2015, σκ. 5, 4901/2014, σκ. 8, 2551/2013, 5022/2012, 2635/2009, ΕΑ ΣτΕ 15/2021, 352/2016, 53/2011, 241/2020, Πράξεις VI Τμήματος ΕλΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224/2007, 78/2007, 19/2005 και αποφάσεις 7ου Τμ. Ε.Σ 539/2024, 2106/2021 κ.α.).

10. Με τους **προβαλλόμενους λόγους** της προσφυγής η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η οικονομική προσφορά του ... είναι ασυνήθιστα χαμηλή και για το λόγο αυτό όφειλε να απορριφθεί από την αναθέτουσα, άλλως η Επιτροπή όφειλε να τον καλέσει να παράσχει διευκρινίσεις ενεργοποιώντας τον μηχανισμό του άρθρου 88 του ν. 4412/2016. Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, προκειμένου να εξηγήσει η προσφεύγουσα για ποιο λόγο η προσφορά του αναδόχου είναι ασυνήθιστα χαμηλή **σε σχέση με τη δική της**, επεσήμανε τα εξής: Οι με α.α. 1, 2 και 6 υπηρεσίες που απαιτούνται από την αναθέτουσα (σελ. 57 της διακήρυξης) αφορούν ... (50.752 ευρώ), ... για τον ... (11.712 ευρώ) και ... (2.800 ευρώ). Όμως το ... είναι ανελαστικό, υπό την έννοια ότι οι ... δεν μπορούν ... αθροιζόμενα ανέρχονται στο ποσό των 65.264 ευρώ. Συνεπώς, εφόσον ο συνολικός προϋπολογισμός του ... ανέρχεται στο ποσό των 109.527,80 ευρώ, σημαίνει ότι απομένουν 44.263 ευρώ με τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν όλες οι υπόλοιπες ... προσφέρει συνολικά 73.152 ευρώ για το σύνολο του ... Εάν αφαιρεθεί από το ποσό αυτό το ανελαστικό ποσό των 65.264 ευρώ που αφορά στο ... σημαίνει ότι απομένει ένα ποσό ύψους 7.888 ευρώ για να καλυφθούν οι υπόλοιπες ... Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι με τα 7888,00 ευρώ θα πρέπει να ... επί 122 ημέρες ... και ότι άλλο προβλέπεται από το άρθρο 7 του ΠΔ 71/2020 (σελ. 56 της διακήρυξης). Όλος ο ... είναι αδύνατον να προσφερθεί και να καταστεί ... που προσφέρει ο

ανάδοχος, αν σκεφτεί κανείς ότι μόνο τα ... των ανωτέρω ... που πρέπει να ... κατά τη διάρκεια της ... (122 ημέρες) υπερβαίνουν το ποσό των 1000,00 ευρώ. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι **ο σχετικός πίνακας της διακήρυξης** προβλέπει για τη ... αυτή κονδύλιο 10.980 ευρώ αναγνωρίζοντας ότι μετά το ..., αυτό είναι το σημαντικότερο κέντρο κόστους των ... που θα παρασχεθούν. Αν στα παραπάνω προστεθούν και τα κονδύλια για την οριοθέτηση των ... (... με α.α 9) για τα οποία **ο πίνακας της προκήρυξης** προβλέπει ... 6000 ευρώ, για τα ... (... με α.α. 10) για τα οποία **ο πίνακας προκήρυξης** προβλέπει ... 11.943 ευρώ, για το ... (... με αα 5) για τα οποία **ο πίνακας της προκήρυξης** προβλέπει ... 2000 ευρώ και για το ... (... με αα 4) που προβλέπεται ... 7320 ευρώ, προδήλως προκύπτει ότι η προσφορά του ... είναι ασυνήθιστα χαμηλή με ποσοστό έκπτωσης 82%. Επισημαίνεται ότι η έδρα της επιχείρησης του ... βρίσκεται στη ... Από εκεί θα πρέπει να έρθει ο ... (... κλπ). Το κονδύλιο αυτό υπερβαίνει κατά πολύ τα 1500 ευρώ. Αν πάλι ο ... δεν είναι δικός του, αλλά θα τον ... , τότε είναι αδύνατο τα ... που προσφέρει να καλύψουν το ύψος των μισθωμάτων. Όταν λοιπόν ένας συμμετέχων προσφέρει έκπτωση 82% στα υπόλοιπα κονδύλια ... (πέραν των ανελαστικών δαπανών) είναι προφανές κατά την προσφεύγουσα ότι η προσφορά του είναι ασυνήθιστα χαμηλή και για το λόγο αυτό έπρεπε να αποκλεισθεί.

11. Η αναθέτουσα Αρχή επί των ως άνω προβαλλομένων αντιτείνει με τις απόψεις της ότι *η αιτίαση της προσφεύγουσας περί παράλειψης της αναθέτουσας αρχής να εφαρμόσει το άρθρο 88 του ν. 4412/2016 είναι αβάσιμη.* Σύμφωνα με παγιωμένη νομολογία (βλ. ενδεικτικά ΕΑΣτΕ 12/2020, 164/2020, 208/2020), η υποχρέωση ενεργοποίησης της διαδικασίας του άρθρου 88 ανακύπτει μόνον όταν από τα στοιχεία της διαγωνιστικής διαδικασίας προκύπτουν ενδείξεις ότι συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Η αρχική εκτίμηση της αναθέτουσας αρχής γίνεται εκ πρώτης όψεως (*prima facie*), και μόνο όταν υπάρχουν αμφιβολίες για την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητα της προσφοράς, ενεργοποιείται η διαδικασία ελέγχου και αιτιολόγησης. Η αναθέτουσα αρχή, άλλωστε, έχει ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς την εκτίμηση του εάν μία προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, λαμβάνοντας υπόψη αποκλίσεις από την προϋπολογισθείσα ... και τις λοιπές προσφορές. Στην προκείμενη περίπτωση, δεν διαπιστώθηκε ύπαρξη

τέτοιας ένδειξης και, επομένως, η αναθέτουσα αρχή ορθώς δεν ενεργοποίησε τη διαδικασία του άρθρου 88. Τέλος, οι προβληθέντες ισχυρισμοί περί ύπαρξης ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς ερείδονται αποκλειστικά στην κοστολόγηση της ίδιας της προσφεύγουσας και σε σύγκριση με τις τιμές του προϋπολογισμού. Ωστόσο, όπως έχει κριθεί, τέτοιοι ισχυρισμοί δεν συνιστούν ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς ικανούς να γεννήσουν υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής για περαιτέρω διερεύνηση.

12. Στο άρθρο 88 υπό τον τίτλο “Ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές” του ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και ... (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α΄ 147), όπως το άρθρο αυτό ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 32 του ν. 4782/2021 (Α΄ 36), με έναρξη ισχύος (άρθρο 142παρ. 3 του αυτού νόμου), από 1.6.2021, προβλέπεται ότι: “1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το ... που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. ... 2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων ..., β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την ... ή την ... ή την εκτέλεση του ..., γ) την πρωτοτυπία του ..., των αγαθών ή των ... που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ.2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) ... 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18. 4...». Εξάλλου, **κατά το άρθρο 18** του ίδιου νόμου με τίτλο “Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης

δημοσίων συμβάσεων”, όπως ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 107 παρ. 1 του ν. 4497/2017 (Α' 171), “1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος ... 2. Κατά την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων, οι οικονομικοί φορείς τηρούν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας ... 3. ... 5. Η αθέτηση της υποχρέωσης της παραγράφου 2 συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα του οικονομικού φορέα κατά την έννοια της περίπτωσης θ' της παραγράφου 4 του άρθρου 73, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στις κείμενες διατάξεις...».

13. Όπως έχει κριθεί (ΕΑ 12/2020, 164/2020, 208/2020), από τις προαναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 88 του ν. 4412/2016 συνάγονται τα ακόλουθα: Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες στη διαγωνιστική διαδικασία οικονομικές προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Η ενεργοποίηση του μηχανισμού του ως άνω άρθρου 88, ήτοι η υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει τη σοβαρότητα ορισμένης προσφοράς, εξαρτάται από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών όσον αφορά την αξιοπιστία και τη φερεγγυότητά της, δοθέντος ότι η οδηγία 2014/24/ΕΕ δεν καθορίζει μέθοδο υπολογισμού των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών ούτε έχει εκδοθεί εγκύκλιος του αρμόδιου Υπουργού για την εξειδίκευση των όρων χαρακτηρισμού οικονομικής προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 88 παρ. 6 του ν. 4412/2016. Επομένως, μόνον εφόσον προκύπτουν πράγματι τέτοιες αμφιβολίες, οφείλει η αναθέτουσα αρχή να ζητήσει τις διευκρινίσεις που θεωρεί ενδεδειγμένες ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, πριν, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, σε περίπτωση κατά την οποία η προσφορά δεν φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, το άρθρο αυτό δεν εφαρμόζεται. Περαιτέρω, σύμφωνα με το καθιερούμενο από το εν λόγω άρθρο 88 σύστημα εντοπισμού και ελέγχου των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως (*prima facie*) εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι-“φαίνονται” κατά τη

διατύπωση της παρ. 1 του αυτού άρθρου (και της αντίστοιχης παρ.1 του άρθρου 69 της οδηγίας 2014/24/ΕΕ)- ασυνήθιστα χαμηλές. Ως εκ τούτου, η έκταση της υποχρέωσης αιτιολόγησης, την οποία υπέχει η αναθέτουσα αρχή σε περίπτωση που εκτιμά ότι η οικονομική προσφορά δεν φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή, είναι περιορισμένη και, εντεύθεν, δεν υποχρεούται να προβεί σε διεξοδική ανάλυση της σύνθεσης κάθε προσφοράς, προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Ειδικότερα, η αναθέτουσα αρχή οφείλει κατ' αρχάς να εξετάσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Εάν οι υποβληθείσες προσφορές δεν περιέχουν τέτοια ένδειξη και, συνεπώς, δεν φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να συνεχίσει τη διαγωνιστική διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης. Η αναθέτουσα αρχή διαθέτει κατ' αρχήν ευρεία διακριτική ευχέρεια, κατ' εκτίμηση, ιδίως, της απόκλισης της οικονομικής προσφοράς κάθε διαγωνιζόμενου από την προϋπολογισθείσα ... αλλά και σε συνδυασμό με τις λοιπές υποβληθείσες οικονομικές προσφορές, να χαρακτηρίσει συγκεκριμένη οικονομική προσφορά ως ασυνήθιστα χαμηλή, υποχρεούμενη, όμως, στην περίπτωση αυτή να καλέσει τον διαγωνιζόμενο, του οποίου την οικονομική προσφορά κρίνει ως ασυνήθιστα χαμηλή, προς ... των αναγκών διευκρινίσεων ως προς τη σύνθεση της προσφοράς του. Η άσκηση δε της διακριτικής αυτής ευχέρειας υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο ως προς την υπέρβαση των άκρων ορίων της. Εξ άλλου, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζόμενου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιαστών ισχυρισμών. Δεν συνιστούν, πάντως, ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί του ασυνήθιστα χαμηλού της οικονομικής προσφοράς συνδιαγωνιζομένου ισχυρισμοί ερειδόμενοι μόνο στην κοστολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα ο οποίος τους προβάλλει, σε σύγκριση και με τις τιμές του προϋπολογισμού, καθόσον η διαμόρφωση της προσφοράς κάθε διαγωνιζομένου συναρτάται με οικονομοτεχνικούς παράγοντες που καθορίζονται ενόψει των ιδίων αυτού δεδομένων(ΕΑ ΣΤΕ 12/2020, σκ.12.).

14. Στην προκειμένη περίπτωση, η αναθέτουσα Αρχή, εξετάζοντας μεταξύ άλλων την οικονομική προσφορά του ... κατά το στάδιο της αξιολόγησης, την αποδέχθηκε ως αξιόπιστη, καθόσον δεν προέκυψαν, προφανώς, λόγοι ώστε να δημιουργηθούν αμφιβολίες ως προς τη φερεγγυότητα της προσφοράς και, συνακόλουθα, να ανακύψει ζήτημα περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς. Όπως προαναφέρθηκε, η έκταση της υποχρέωσης αιτιολόγησης την οποία υπέχει η αναθέτουσα αρχή σε περίπτωση που εκτιμά ότι η επιλεγείσα προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή είναι περιορισμένη, αφού η αναθέτουσα αρχή οφείλει να προβεί μόνο σε εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του εάν οι προσφορές είναι υπερβολικά χαμηλές. Ως εκ τούτου, όταν η αναθέτουσα αρχή επιλέγει την πρώτη κατά σειρά μειοδοσίας προσφορά, δεν υποχρεούται να αναφέρει ρητώς τους λόγους για τους οποίους η εν λόγω προσφορά δε φαίνεται, κατά την άποψη της, υπερβολικά χαμηλή. Συγκεκριμένα εφόσον η εν λόγω προσφορά επιλεγεί από την αναθέτουσα αρχή συνάγεται εμμέσως πλην σαφώς ότι αυτή εκτίμησε ότι δεν υπήρχαν ενδείξεις ότι η εν λόγω προσφορά είναι υπερβολικά χαμηλή. Συνακόλουθα, στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή δεν προβεί σε εκτίμηση με ρητή κρίση αυτής ότι κατά τη διενεργηθείσα διαγωνιστική διαδικασία δεν υποβλήθηκαν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, δεν υφίσταται υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής της ευχέρειας. Περαιτέρω, το γεγονός ότι η προσφορά της προσφεύγουσας είχε διαφορά ποσού της τάξης των 35.932 ευρώ με την προσφορά της αναδόχου, δεν καθιστά από μόνο του την προσφορά της τελευταίας ως ασυνήθιστα χαμηλής. Και τούτο, διότι οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας δεν συνοδεύονται από συγκεκριμένα στοιχεία για τις ... τις οποίες επικαλείται (αναφορικά με ..., κ.α.), οι οποίες, επομένως, εμφανίζονται απολύτως αόριστες και ατεκμηρίωτες. Ως εκ τούτου, οι προβληθέντες ισχυρισμοί της προσφεύγουσας δεν παρίστανται ουσιώδεις, διότι στηρίζονται σε αναπτόδεικτους και ως εκ τούτου αυθαίρετους υπολογισμούς. Άλλωστε, όπως προελέχθη, δεν συνιστούν, ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί του ασυνήθιστα χαμηλού της οικονομικής προσφοράς συνδιαγωνιζομένου ισχυρισμοί ερειδόμενοι μόνο στην κοστολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα ο οποίος τους προβάλλει, σε σύγκριση και με τις τιμές του προϋπολογισμού, καθόσον η διαμόρφωση της προσφοράς κάθε διαγωνιζομένου συναρτάται με οικονομοτεχνικούς παράγοντες που καθορίζονται ενόψει των ιδίων αυτού δεδομένων. Συνεπώς,

με τα δεδομένα αυτά, η αναθέτουσα αρχή δεν υπερέβη τα άκρα όρια της διακριτικής της ευχέρειας να θεωρήσει την προσφορά του ... αποδεκτή και όχι ασυνήθιστα χαμηλή, παρά τα αντίθετα προβαλλόμενα από την προσφεύγουσα.

15. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί, σύμφωνα με το σκεπτικό της παρούσας και να διαταχθεί η κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου της προσφεύγουσας (άρθρο 363 του ν. 4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει προδικαστική προσφυγή.

Διατάσσει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου του προσφεύγοντος.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 8 Μαΐου 2025 και εκδόθηκε στις 28 Μαΐου 2025 στην Αθήνα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΤΣΑΠΑΛΙΑΡΗΣ